

UTJECAJ FOLKLORISTIKE NA ETNOMUZIKOLOGIJU U HRVATSKOJ

SAŽETAK

U članku se prikazuju polazišta i dometi hrvatske etnomuzikologije u posljednjih pedesetak godina. Na početku je rada istaknuta važnost Instituta za etnologiju i folkloristiku kao jedine ustanove u Hrvatskoj u kojoj se od 1948. kontinuirano provode etnomuzikološka istraživanja i u kojoj etnomuzikolozi interdisciplinarno surađuju s folkloristima i etnolozima. Sredinom 1970-ih ta je suradnja dovela do značajnih promjena u pristupu istraživanja i određenju predmeta etnomuzikologije. Pod utjecajem folkloristike zacrtane su nove teorijske postavke koje su posljednjih dvadesetak godina bile prevladavajuće opredjeljenje većine hrvatskih etnomuzikologa.

Prije prikaza folkloristički koncipirane etnomuzikologije autorica se osvrće na pristup, metode i domete etnomuzikoloških istraživanja u Hrvatskoj do 1970-ih, te navodi da su ona bila usmjerena prvenstveno starijim slojevima seoske tradicije i da su se, bez zanimanja za ulogu glazbe u čovjekovu životu, zaustavila na samoj glazbenoj građi, njezinu zapisivanju i analizi. Potom ističe bitne promjene koje su se na polju etnomuzikologije zbile u svijetu 1960-ih i 1970-ih, a koje su dovele do znatnog proširenja predmeta istraživanja i do određenja etnomuzikologije kao pristupa proučavanju bilo koje glazbe u njezinu kulturnom kontekstu. Osvrće se također na osnovne postavke "kontekstualne" folkloristike iz 1970-tih i koncepciju folkloru kao umjetničke komunikacije, pod čijim je utjecajem u Hrvatskoj redefiniran predmet etnomuzikologije.

U središnjem dijelu članka autorica razmatra teorijski okvir folkloristički koncipirane etnomuzikologije u Hrvatskoj, a potom procjenjuje rezultate njegove primjene u istraživačkoj praksi. Predmet etnomuzikoloških proučavanja otada više nije glazba određena socijalnim kriterijem i starošću tradicije (stariji slojevi seoske glazbe), nego glazbene pojave određene prvenstveno prema specifičnom načinu njihova života. U središtu etnomuzikološkog zanimanja je *folklorna glazba*, odnosno sve glazbene pojave koje žive u izravnim kontaktima, u neposrednom komuniciranju malih skupina izvođača i slušatelja. Predmet tako koncipirane etnomuzikologije, premda širi u odnosu na ranije razdoblje, ipak je uži od predmeta etnomuzikologije u svijetu. On se ne odnosi na proučavanje svekolike glazbe u njezinu kulturnom kontekstu, nego je fokusiran na folklornu glazbu. Za razliku od etnomuzikologije u svijetu koja je, određivši svoj predmet sa stajališta pristupa i metode istraživanja, prerasla u znanost koju bi primjerenije bilo nazvati muzikologijom, folkloristički redefinirana etnomuzikologija u Hrvatskoj zadržala je u tom razdoblju koherentnost zasebne discipline unutar muzikologije.

Osvrćući se na odraz teorijskih postavki u konkretnim istraživanjima, autorica navodi da su do sredine 1980-ih etnomuzikološku djelatnost u Hrvatskoj obilježila u prvom redu nastojanja za afirmiranjem "novog", proširenog predmeta istraživanja - osim seoske etnomuzikolozi obrađuju i gradsku folklornu glazbu, uz stariju tradiciju uzimaju u obzir i mlađu folklornu tradiciju. Međutim, sama se metodologija istraživanja nije bitno promijenila u odnosu na onu iz ranijih razdoblja i još je uvijek bila daleko od intenzivnih kontekstualnih proučavanja glazbe. Naglasak je ostao i dalje na analizi glazbenih sadržaja i njihovih značajki. Od sredine 1980-ih postupno je dolazilo i do metodoloških proširenja. Mlađa generacija hrvatskih etnomuzikologa kombinira u istraživanjima statički (glazbeno-analitički) i dinamički pristup (promatranje izvedbe), muzikološke i antropološke metode, sinkronijsko i dijakronijsko ispitivanje. Osim istraživanja različitih aspekata folklorne glazbe, u Hrvatskoj su u novije vrijeme poduzeta i ona koja prelaze okvire takvog predmetnog određenja etnomuzikologije, te približavaju hrvatsku etnomuzikologiju širini i šarolikosti suvremene svjetske etnomuzikologije.